

KONTRATË BINJAKËZIMI

Përkrahje për Statistikat

Kosovë

RAPORT MBI MISIONIN

Përdorimi i Teknologjisë së Informimit dhe Komunikimit (TIK) në ndërmarrje

Komponenti nr 3.4.7

Misioni i udhëhequr nga
Michael E. Nielsen, Statistikat e Danimarkës
Martin Lundø, Statistikat e Danimarkës
Prishtinë, 25-28 Janar 2016

IPA 2012

Emri, adresa, emaili i autorit

Michael E. Nielsen
Statistics Denmark
Sejrøgade 11
DK-2100 Copenhagen Ø
Denmark
Tel: 0045 3917 3143
Email: men@dst.dk

Martin Lundø
Statistics Denmark
Sejrøgade 11
DK-2100 Copenhagen Ø
Denmark
Tel: 0045 3917 3873
Email: mlu@dst.dk

Përmbajtja

Përmbledhje ekzekutive	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.	
1. Komentet e përgjithshme		5
2. Vlerësimi i gjendjes aktuale		5
Gjendja aktuale në statistikat e Teknologjisë së Informimit dhe Komunikimit në ASK		5
Regjistri i Biznesit	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.	
Nevojat e përdoruesve	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.	
Grumbullimi i të dhënave dhe organizimi i anketave		6
Kushtet e kornizës		7
Resurset	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.	
3. Konkluzionet dhe rekomandimet		7
Përgatitja e kornizës të anketës	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.	
Rekomandimet metodologjike		8
Afati kohor i sugjeruar për anketën	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.	
Aneksi 1. Termat e Referencës	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.	
Aneksi 2. Personat e takuar	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.	
Aneksi 3. Programi për misionin		15
Aneksi 4. Prezantimet dhe dokumentet e historikut		16
Aneksi 5. Afati kohor i sugjeruar për pilot anketën		17

Shkurtesat

ASK	Agjencia e Statistikave të Kosovës
TeR	Termat e Referencës

Përmbledhje ekzekutive

Ekziston qartas nevoja për statistika mbi TIK në Kosovë, të cilën e kanë bërë të ditur ministrinë dhe ndërmarrjet, që varen nga TIK e ndërmarrjeve të tjera. Statistikat mbi kërkesën e TIK nuk ekzistojnë për ndërmarrjet në Kosovë. Sa i përket ekonomive familjare, është planifikuar të mbahet një pilot anketë në vitin 2016, në bashkëpunim me Eurostat-in.

Në aspektin e njohurive metodologjike dhe softverit, ASK ka kapacitet të realizojë një anketë mbi përdorimin e Teknologjisë së Informimit dhe Komunikimi (TIK) në ndërmarrje, në përputhje me standardet e BE-së. Regjistri i bizneseve në ASK-së do të krijojë një bazë të mirë për nxjerrjen e mostrës dhe peshimin. Gjithashtu, për fillimin e një ankete të re nuk kërkohet ndonjë aprovim jashtë ASK-së.

Gjatë misionit është diskutuar edhe për kornizën, metodologjinë dhe përmbajtjen, si dhe janë shkëmbyer eksperiencat konkrete me anketat në Kosovë dhe Danimarkë.

Gjatë misionit është planifikuar një orar kohor për pilot anketën e përdorimit të TIK në ndërmarrje, në bashkëpunim me ASK-në.

1. Komentet e përgjithshme

Ky raport mbi misionin është përgatitur në kuadër të Projektit të Binjakëzimit „Përkrahje për Statistikat”. Ky është misioni i parë, që i kushtohet përdorimit të TIK në ndërmarrje në kuadër të komponentit 3.4.7 të projektit. Ky mision ka pasur për qëllim definimin e një plani strategjik, si bazë për implementimin e mëtejshëm të projektit në këtë fushë statistikore.

Objektivat konkrete të misionit ishin:

- Përshkrimi i punës aktuale mbi statistikën e TIK në ASK
- Ofrimi i rekomandimeve për zhvillimin e anketës mbi përdorimin e TIK në ndërmarrje, sipas standardeve të BE-së
- Propozimi i hartës rrugore për implementimin e anketës

Standardet e BE-së janë dokumentuar, ndër të tjera, në kornizën e rregullores (808/2004 plus shtojca 1006/2009), pyetësin vjetor, manualët korrespondues Metodologjike vjetore dhe masat implementuese.

Një hap i rëndësishëm drejt anketës mbi përdorimin e TIK në ndërmarrje, është azhurnimi dhe kompletimi i regjistrit të biznesit, aktivitetit ky i përfshirë në projektin e Binjakëzimit.

Konsulentët dëshirojnë të falënderojnë të gjithë zyrtarët dhe personat e takuar, për mbështetjen dhe informacionet e vlefshme që kanë dhënë, gjë që ka lehtësuar shumë punën e tyre gjatë qëndrimit në Kosovë.

Këndvështrimet dhe vëzhgimet e paraqitura në këtë raport janë ato të konsulentëve dhe jo domosdoshmërisht përputhen me këndvështrimet e BE-së, ASK-së apo Statistikave të Danimarkës.

2. Vlerësimi i gjendjes aktuale

Gjatë misionit, është prezantuar mbi:

1. Rregulloren e BE-së dhe bashkëpunimin ndërkombëtar
2. Përdorimin e TIK në ndërmarrje, Temat dhe Modeli i Pyetësit
3. Statistikat TIK në Danimarkë
4. Përdorimi i TIK në ndërmarrje – aspektet metodologjike

Një plan kohor për pilot anketë është përgatitur në bashkëpunim me ASK-në.

Diskutimi aktiv midis stafit të ASK-së dhe ekspertëve ka kontribuar shumë për raportin e misionit dhe punën në të ardhmen.

Gjendja aktuale mbi statistikën TIK në ASK

Oferta për TIK

Statistikat, që aktualisht mblidhen nga ASK, përfshijnë informacione mbi ofertën, p.sh. informatat e grumbulluara si pjesë e ASN, mbulojnë aktivitetet të cilat mund të grupohen në sektorin TIK (p.sh. kompanitë e telekomit, prodhuesve të hardverit dhe softverit, kompanive me shumicë që tregtojnë me TIK dhe kompanive konsulente për TIK). Deri tani, këto statistikat nuk janë publikuar në mënyrë të veçantë, por kjo është e mundur në bazë të të dhënave ekzistuese në ASN. Projekti i Binjakëzimit ka pasur disa aktivitete lidhur me statistikën e ASN-së.

Përdorimi i TIK

- Statistikat për kërkesën nuk ekzistojnë për ndërmarrjet në Kosovë.
- Sa i përket ekonomive familjare dhe individëve, është planifikuar të mbahet një pilot anketë në vitin 2016, në bashkëpunim me Eurostat-in. Objektivat janë të zhvillohet një anketë (a) me ekonomitë familjare, në harmonizim me BE-në, mbi përdorimin e TIK nga ekonomitë famailjare dhe individët. Do të përfshihen personat e moshës 16-74 vjeçare. Mikro të dhënat do të transmetohen në Eurostat duke përdorur sistemet dhe formatet standarde. Një raport i cilësisë mbi pilot anketën pritet të realizohet deri në Nëntor të vitit 2016.
- Aktualisht nuk ka të dhëna mbi përdorimin e TIK nga sektori publik.

Regjistri i Biznesit

Regjistri i Biznesit ka qenë fokus i disa misionëve në kuadër të projektit të Binjakëzimit. Vlerësimi jonë është, që Regjistri i Biznesit i ASK-së ofron bazë të mirë për mbajtjen e anketës mbi përdorimin e TIK në ndërmarrje.

Regjistri i Biznesit mbulon të gjitha ndërmarrjet, azhurnohet në baza të rregullta dhe përmban informata mbi historikun, që janë të nevojshme për definimin e popullacionit, dizajnimin e mostrës, ngritjen e rezultateve (p.sh. aktiviteti NACE, qarkullimi dhe të dhënat e punësimit) dhe për çështje më praktike që lidhen me mbledhjen e të dhënave (p.sh. emri, adresa etj.).

Nevojat e përdoruesve

ASK ka shprehur nevojën e rritjes së përputhshmërisë së sistemit statistikor me standardet e BE-së, përfshirë mundësinë e një ankete të re mbi përdorimin e TIK në ndërmarrje.

Përdoruesit kanë nevojë për një anketë mbi përdorimin e TIK në ndërmarrje. Janë kryesisht ndërmarrjet e mëdha, që kanë nevojë për informacione mbi ngritjen e përdorimit të TIK, në mënyrë që të vlerësojnë investimet e tyre në e-commerce dhe modelet e tjera të biznesit digjital. Po ashtu, është paraqitur nevoja edhe nga niveli politik për këto të dhëna, kryesisht nga Ministria e Zhvillimit Ekonomik.

Janë diskutuar edhe nevojat e tjera për statistikave informative. Nevoja për zhvillimin e statistikave mbi sektorin e ekonomive familjare është adresuar deri diku nga pilot anketa e planifikuar (shih paragrafin mbi statistikave ekzistuese). Po ashtu, mund të jetë nevojë për zgjerimin e statistikave të telekomunikimit me të dhëna mbi kyçjet dhe kapacitetin.

Grumbullimi i të dhënave dhe organizimi i anketave

Kjo pjesë përshkruan gjendjen aktuale dhe mënyrat e organizimit të grumbullimit të të dhënave, përfshirë aspektet teknologjike, bazuar në diskutimet e këtyre çështjeve gjatë misionit.

Grumbullimi i të dhënave për anketat e ndërmarrjeve në shumicën e rasteve realizohet nga një kompani e jashtme, e pavarur nga ASK, kompani nga sektori privat.

Kompania pranon listën e kompanive, që janë të përfshira në mostrën e anketës, së bashku me pyetëtorin e shtypur, që do të përdoret për intervistim. Kompania pastaj mbledh të dhënat. Aktualisht, kompanitë e përzgjedhura pranojnë një dokument zyrtar, përmes të cilit i kërkohe informata për një anketë të veçantë.

Më pas ASK pranon pyetëtorët e plotësuar dhe të dhënat futen nga stafi i ASK-së në program të veçantë për secilën anketë. Korrigjimi i gabimeve ose ri-kontaktimi i mundshëm i ndërmarrjeve bëhet nga ana e ASK-së, e cila po ashtu kontaktohet nga ndërmarrjet nëse ato kanë ndonjë pyetje në lidhje me përmbajtjen e anketës.

Pritet që i njejti proces të aplikohet edhe për anketën e përdorimit të TIK në ndërmarrje.

ASK aktualisht përdor disa programe për prodhimin e statistikave të biznesit (siç është “R”, SQL, Excel), dhe të njëjtat mund të jenë të përshtatshme për anketën mbi përdorimin e TIK në ndërmarrje.

Kushtet e kornizës

Ndërmarrjet në Kosovë obligohen me ligj tu përgjigjen anketave të statistikave të bizneseve. Por, në praktikë ligji nuk zbatohet në kuptimin e penalizimeve ose sanksioneve të tjera për ndërmarrjet, në rast se nuk përgjigjen. Për pyetësorët si ASN, shkalla e përgjigjes është rreth 60%, por pritet të jetë më e lartë për anketat e TIK në të ardhmen për shkak të numrit më të limituar të pyetjeve sasiore.

Nuk ka ndonjë sistem zyrtar për t'i paralajmëruar ndërmarrjet para pjesëmarrjes në anketë. Fillimi i një ankete të re nuk kërkon aprovim nga jashtë ASK-së dhe as njoftim paraprak të ndërmarrjeve ose subjekteve të jashtme.

Një anketë e re parimisht mund të udhëhiqet pa shqyrtim nga subjektet e jashtme, por ata mund të konsultohen nga ASK në procesin e përzgjedhjes të përmbajtjes relevante.

Resurset

Anketat e vogla ose pilot anketat mund të financohen nga buxheti i brendshëm i ASK-së. Megjithatë, në rast të një ankete të plotë mbi përdorimin e TIK, duhet të kërkohen fonde shtesë p.sh. për grumbullimin dhe trajtimin më të përgjithshëm të të dhënave.

3. Konkluzionet dhe rekomandimet

Propozimi për pilot anketën

ASK ka kapacitet të realizojë një anketë në përputhje me BE-në, në aspektin e njohurive metodologjike dhe të softverit.

Ekspertët rekomandojnë që ASK të bëjë një pilot anketë në vitin e parë, në mënyrë që të pranojnë komentet mbi pyetësorin dhe përkthimin e tij. Pilot anketa po ashtu do të ishte e dobishme për të krijuar sistemin e softverit për procesimin e të dhënave. Më tej, pilot anketa mund të ndihmojë në krijimin e një atmosfere pozitive dhe përkrahjes nga përdoruesit vendosrë të statistikave TIK dhe subjekteve të tjera.

Pilot anketa duhet të zbatohet të gjitha metodat e rekomanduara nga BE për anketën e plotë mbi përdorimin e TIK në ndërmarrje, përveç përmasës së mbulueshmërisë të ndërmarrjeve. Këto elemente përshkruhen shkurtimisht në paragrafin e radhës dhe janë diskutuar më gjerësisht gjatë misionit (prezantimet janë shpërndarë në ASK). Më shumë informata rreth metodologjisë mund të gjenden në modelin e pyetësorit vjetor të BE-së dhe në manualin metodologjik për anketën.

Ndërmarrjet e përzgjedhura për pilot anketën duhet të përfaqësojnë gjerësisht ndërmarrjet në Kosovë, duke mbuluar ndërmarrjet e vogla dhe të mëdha të industrive të ndryshme. Shtresa/strata që përdoret për mostër dhe peshim mund të jenë të nivelit më të ulët se sa ato që përdoren për anketën e plotë, pasi numri i ndërmarrjeve përndryshe mund të jetë i vogël për peshimin e mëvonshëm të rezultateve. Prandaj, sugjerohet të zgjedhet një numër relativisht i vogël i ndërmarrjeve nga grupe të ndryshme.

Megjithatë, është e rëndësishme të mbulohen ndërmarrjet e mëdha në anketën e plotë – p.sh. përfshirja e të gjitha ndërmarrjeve me më shumë se 100 punëtorë. Kjo do të krijonte mundësi të publikimit të rezultateve të para statistikore mbi përdorimin e TIK në ndërmarrje të mëdha, tani më të bazuar në pilot anketën, me seritë kohore nga viti 2016.

Nëse vendoset që kjo pilot anketë të fillojë në pranverë 2016, parashikohet që rezultatet metodologjike të jenë të gatshme deri në fund të vitit 2016 dhe kjo eksperiencë mund të ndihmojë në anketën e plotë në vitin 2017. ASK ka bërë një plan kohor, në bashkëpunim me ekspertët, gjatë misionit (shih aneksin 5).

Rekomandimet metodologjike

Në vijim paraqiten rekomandimet tona lidhur me pilot anketën dhe anketën e plotë.

Përmbajtja e pyetësorit

Rekomandohet të përcillet modeli i pyetësorit të Eurostat në të dyja anketat, pilot dhe anketën e plotë. Pyetësori i BE-së përmban disa pyetje që Vendet Anëtare mund ti përfshijnë, por nuk kërkohet të përfshihen. Përfshirja e këtyre pyetjeve duhet të përcaktohet nga resurset në dispozicion, si dhe nga interesi kombëtar për indikatorët jo-obligativë.

Rekomandimi ynë është që ASK, në përgatitjen e pilot anketës, të diskutojë me subjektet kyçe vendore ose përdoruesit e të dhënave për përdorimin e TIK për qëllime të politikave. Kjo mund të jetë e rëndësishme për të sqaruar se cilat janë nevojat për të dhëna të politikëbërësve. Kështu, ASK mund të diskutojë me p.sh. Ministrinë e Zhvillimit Ekonomik në lidhje me mundësinë e përfshirjes të një numri të caktuar pyetjesh shtesë në pyetësor, nëse e nevojshme. Gjithashtu, diskutimi me subjektet kyçe në përgatitjen e pilot anketës mund të jetë një mënyrë e rëndësishme e sigurimit të përkrahjes dhe ngjalljes së interesit për këtë fushë, përfshirë anketën e plotë në të ardhmen.

Korniza (popullimi) dhe dizajni i mostrës

Pilot anketa duhet të dizajnohet në mënyrë që të sigurojë sa më shumë informata dhe përvojë për ASK, para lancimit të anketës së plotë. Prandaj, rekomandohet që pilot anketa të mbulojë ndërmarrjet e madhësive të ndryshme, p.sh. ndërmarrjet e vogla-mesme dhe ndërmarrjet e mëdha. Pilot anketa po ashtu duhet të mbulojë ndërmarrjet në sektorë të ndryshëm NACE. Objektivi kryesor i këtij stratifikimi nuk është të ketë përfaqësim të plotë të mostrës, por të mbulohen lloje të ndryshme të ndërmarrjeve, në aspektin e përdorimit të TIK dhe e-commerce. Për pilot anketën, stratifikimi nuk duhet të jetë i detajuar siç do të ishte në anketën e shkallës së plotë. Numri i ndërmarrjeve duhet të jetë i limituar, për shembull 20 ndërmarrje në kuadër të secilës kategori të përmendur.

Në vazhdim të kësaj, ne rekomandojmë që ASK të marrë në konsideratë mundësinë e mbulimit të të gjitha ndërmarrjeve me 100 ose më shumë persona të punësuar. Kjo mund të ofrojë mundësi të publikimit të disa rezultateve për këtë grup të ndërmarrjeve nëse pilot anketa shkon mirë dhe ASK beson që të dhënat për këtë grup janë të mjaftueshme dhe cilësore.

Për anketën e plotë, ne rekomandojmë të definohet popullacionisipas kërkesave të BE-së, në kohën e mbajtjes të anketës së shkallës së plotë. Kërkesat e BE 2016 janë si në vijim:

Aktiviteti ekonomik:

Ndërmarrjet e klasifikuar në kategoritë si në vijim të NACE Rev. 2:

- Seksioni C – “Prodhimi”;
- Seksioni D, E – “Energjia Elektrike, Gazi, avulli dhe Ajri i Kondicionuar”
“Furnizimi me Ujë, ujërat e Zeza, menaxhimi i Mbeturinave dhe Aktiviteti i Rehabilitimit”;
- Seksioni F – “Ndërtimtaria”;
- Seksioni G – “Tregtia me shumicë dhe pakicë e tregtisë; Riparimi i Automjeteve dhe Motoçikletave”;
- Seksioni H – “Transportimi dhe Deponimi”;
- Seksioni I – “Akomodimi dhe Aktivitetet e Shërbimit Ushqimor”;
- Seksioni J – “Informimi dhe Komunikimi”;
- Seksioni L – “Aktivitetet e Patundshëmrisë”;

- Divizioni 69 - 74 – “Aktivitetet Profesionale, Shkencore dhe Teknike”;
- Seksioni N – “Aktivitetet e Shërbimit Administrativ dhe të Përkrahjes”;
- Group 95.1 – “Riparimi i kompjuterëve dhe Paisjeve të Komunikimit”

Madhësia e ndërmarrjes:

Ndërmarrjet me më shumë se 10 persona të punësuar.

Shtrirja Gjeografike:

Ndërmarrjet që ndodhen në Kosovë.

Rekomandohet që mostra të hartohet sipas mostrës së thjeshtë të rastësishme në kuadër të stratës, bazuar në madhësinë dhe aktivitetin NACE. Nëse shpërndarja gjeografike e rezultateve konsiderohet e rëndësishme për qëllime të politikave vendore, kjo mund të përdoret në nën-ndarjen e stratave. Është e rëndësishme, megjithatë, të mos bëhen stratifikime shumë të detajuara.

Stratifikimi rekomandohet të përputhet minimalisht me kërkesat e BE-së (ndërmarrjet me 10-49, 50-249, 250 ose më shumë persona të punësuar), por është e rëndësishme që po ashtu ato të reflektojnë nivelin në të cilin rezultatet duhet të publikohen dhe/ose kërkohen nga përdoruesit kombëtarë, të reflektojnë pjesërisht po ashtu strukturën e sektorit privat në Kosovë. Kjo mund të stratifikohet nga 10-19, 20-49, 50-99, 100-249 dhe 250+, siç është shembulli në Danimarkë.

Zbërthimi sipas NACE për stratifikim duhet po ashtu të reflektojë nivelin e detajeve në diseminimin e rezultateve, si dhe strukturën ekonomike, dhe gjithashtu duhet të përputhet me kërkesat e BE-së për periudhën e caktuara referuese. Për vitin 2016, vendet anëtare duhet të dergojnë të dhëna sipas klasifikimit NACE si më poshtë:

1	10 - 18	9	49 - 53
2	19 - 23	10	55
3	24 - 25	11	58 - 63
4	26 - 33	12	68
5	35 - 39	13	69 - 74
6	41 - 43	14	77 - 82
7	45 - 47	15	26.1 - 26.4, 26.8, 46.5, 58.2, 61, 62, 63.1, 95.1
8	47		

Përveç kësaj, për vitin 2016, të dhënat me cilësi të mjaftueshme për publikim të rezultateve në nivel të BE-së, duhet të dërgohen për kategoritë NACE si në vijim:

1a	10 - 12	7b	46
1b	13 - 15	10a	55 - 56
1c	16 - 18	11a	58 - 60
4a	26	11b	61
4b	27 - 28	11c	62 - 63
4c	29 - 30	14a	77 - 78 + 80 - 82
4d	31 - 33	14b	79
7a	45	15a	95.1

Grumbullimi i të dhënave

Përshtypja jonë është që procesi i grumbullimit të të dhënave funksionon mirë. Ne rekomandojmë që ASK, t'ua rikujtojë ndërmarrjeve anketën me qëllim të rritjes së shkallës së përgjigjes në anketën e plotë dhe përmirësimit të cilësisë së rezultateve.

Futja e të dhënave, validimi dhe korrigjimi

Për anketën pilot, ASK duhet ta ketë të rregulluar sistemin për futjen e të dhënave, validimin dhe korrigjimin. Ne rekomandojmë që të zhvillohet ky sistem duke marrë parasysh që potencialisht mund të përdoret në fazën e mëvonshme për anketën e plotë.

Për sa i përket validimit dhe korrigjimit, ASK duhet të zbatojë parimet e Eurostat-it për mos imputimin në rast të përgjigjeve që mungojnë (pyetjet pa përgjigje), dhe duhet të konsultohet Manuali Metodologjik i Eurostat-it për periudhën referuese përkatëse. Disa aspekte të validimit dhe korrigjimit të gabimeve janë diskutuar gjatë misionit, përfshirë kontrollimin automatik në nivel mikro (për shembull filtrimin e konsistencës të nën pyetjeve), kontrollimin manual në nivel mikro dhe mundësinë e ri-kontaktimit të ndërmarrjeve (për shembull ndonjë shifër ekstreme për qarkullimin e e-commerce, kontrollimi i konsistencës së brendshme, etj) dhe kontrollet në nivelin makro, për të shikuar ndonjë gabim të mundshëm në të dhënat duke analizuar rezultatet tabelare të prodhuara me të dhëna që janë pranuar në faza të ndryshme të procesit.

Peshimi/ngritja e rezultateve

Përdorimi i regjistrit të biznesit jo vetëm për mostër, por edhe për peshim dhe kontroll do të jetë i rëndësishëm për cilësinë dhe përfaqësimin e rezultateve të anketës mbi përdorimin e TIK nga ndërmarrjet.

Gjatë misionit është diskutuar metodologjia dhe ASK ka njohuritë e nevojshme për të realizuar këto aktivitete. Peshimi mund të bëhet thjesht duke kalkuluar shkallën midis përgjigjeve të aprovuara dhe popullacionit të anketës (të dyja të korrigjuara për ndërmarrjet inaktive).

- Për të gjitha variablat cilësore (kryesisht po/jo pyetjet) vëzhgimet peshohen sipas numrit të ndërmarrjeve në stratën, të cilës i përkasin.
- Për variablat sasiore (në përgjithësi të grumbulluara në formë përqindjeje, p.sh. përqindja e personave të punësuar që përdorin kompjuterë, përqindja e qarkullimit të rezultuar nga porositë e pranuar përmes rrjeteve kompjuterike) vëzhgimet do të peshohen sipas variablës bazë të atyre përqindjeve, p.sh. sipas numrit të personave të punësuar, nëse variabla është përqindje e personave të punësuar, sipas qarkullimit total nëse variabla është përqindja e qarkullimit, etj.

Një tjetër mundësi është të përdoret softveri i specializuar, siç është CLAN për të bërë peshimin duke u bazuar në regresionin, i cili prodhon një peshë të njejtë pavarësisht llojeve të variablave.

Për anketën pilot peshimi do të jetë më tepër një ushtrim, pasi numri i ndërmarrjeve do të jetë i pamjaftueshëm në shumicën e stratave për të prodhuar rezultate përfaqësuese (ndërmarrjet e mëdha si përjashtim i mundshëm).

Aneksi 1. Termat e Referencës

Projekti i Binjakëzimit i BE-së

KS12 IB ST 01

Përkrahje për Statistikat

Termat e Referencës:

Komponenti 3: Statistikat e Biznesit

Aktiviteti 3.4.7: Anketat e statistikave afatshkurta IV – përdorimi i TIK në ndërmarrje

Orari:

TeR –data e përgatitjes: 22 Dhjetor 2015

Fillimi / fundi i aktivitetit: 25-28 Janar 2016

Koha e raportimit: 4 Shkurt 2016

Rezultatet obligative të komponentit:

Rezultatet obligative	Intervenimi logjik	Standardet	Burimet e informacionit	Supozimet
Rezultati obligativ 3.4.7	Anketat e Statistikave afatshkurta IV - TIK	<ul style="list-style-type: none"> Raportet e misioneve, të publikuara në faqen e internetit të projektit Rekomandimet për zhvillimin e pyetësorit të anketës, metodologjinë dhe kornizën e mostrës Harta rrugore për implementimin e zhvillimit të anketës 	<ul style="list-style-type: none"> Raportet tremujore të Binjakëzimit Raportet e Misionit Harta rrugore Modeli i pyetësorve të BE-së Indikatorët kryesor të KB (?) 	<ul style="list-style-type: none"> Kapacitet i mjaftueshëm i absorbimit Qasje në të dhëna administrative dhe të anketës Numër i vogël i stafit i involvuar në implementim Stafi punon në realizimin e detyrave, që lidhem me projektin, në mes të misioneve

Subjekti / qëllimi i aktivitetit 3.4.7:

Rekomandimet mbi pyetësorin, mostrën dhe metodologjinë e anketës mbi përdorimin e TIK dhe e-commerce në ndërmarrje.

Rezultatet e pritura të aktivitetit 3.4.7:

Raporti i misionit – përshkrimi i gjendjes rreth përdorimit të TIK dhe e-commerce në ndërmarrje. Rekomandimet për zhvillimin e pyetësorit të anketës, metodologjisë dhe kornizës së mostrës, me fokus special në rregulloren e BE-së dhe modelin e pyetësorit. Raporti i misionit duhet po ashtu të propozojë veprimet, që duhet të ndermerren në ASK për të zhvilluar këto statistika.

Stafi i ASK-së:

Z. Ismajl Sahiti, Shef i Divizionit, ismail.sahiti@rks-gov.net (Component Leader)

Z. Hysni Elshani, Shef i Sektorit, hysni.elshani@rks-gov.net

Z. Muhamet Kastrati, Menaxher i Databazës, muhamet.kastrati@rks-gov.net

Znj. Valdete Navakazi, Zyrtare e Lartë për STS, valdete.navakazi@rks-gov.net

Znj. Luljeta Krasniqi, Zyrtare e Lartë për ASN, luljeta.krasniqi@rks-gov.net

Z. Bekim Bojku, Zyrtar i Lartë për statistikat e energjisë, bekim.bojku@rks-gov.net

Ekipi i Projektit të Binjakëzimit i ASK-së:

Udhëheqës i Projektit ne ASK, Z. Ilir T. Berisha, Drejtor i Statistikave Ekonomike dhe Llogarive Kombetare, Ilir.T.Berisha@rks-gov.net

Homologu i RTA, Znj. Teuta Zyberi, Zyrtare e Lartë për Marrëdhënie me Jashtë, teuta.zyberi@rks-gov.net

Ekspertët e vendeve anëtare:

Z. Martin Lundø, Shef i Këshilltarve , Statistikat e Danimarkës, mlu@dst.dk

Z. Michael E. Nielsen, Këshilltar i Lartë, Statistikat e Danimarkës, men@dst.dk

Ekipi i Projektit të Binjakëzimit:

Z. Per Knudsen, RTA, pkn@dst.dk

Znj. Nora Zogaj, Asistente, zogaj.nora@gmail.com

Përshkrimi i historikut për aktivitetin

Raporti AGA deklaron që Statistikat e Biznesit Afatshkurtë Evropiane përmbajnë indikatorët ekonomikë mujorë dhe tremujorë. Të dhënat afatshkurta në të gjitha aktivitetet e shërbimit po ashtu duhet të ofrohen.

ASK ka filluar me pilot anketat e tremujorit të parë për vitin 2010. Anketat mbulojnë variablat për sektorët e Industrisë dhe Ndërtimtarisë, sipas NACE Rev.1. Korniza e mostrës është Regjistri Statistikor i Bizneseve, qe është përmirësuar me ndihmën e Binjakëzimit.

Më tej, thuhet që ASK ka filluar me statistikat afatshkurta vetëm për vitin 2010. Është e qartë që ka sfida të tjera që duhet të zgjidhen, para se të mund të prodhohet ndonjë output me cilësi të mjaftueshme. ASK ka nevojë për ndihmë të mëtejme për të kompletuar pilot anketën dhe për të zhvilluar një anketë të shkallë së plotë.

Në misionin e parë të Binjakëzimit mbi Statistika e Biznesit, ‘Vlerësimi i përgjithshëm i Statistikave të Biznesit dhe prioritetizimi i veprimeve (3.1.1)’ dy ekspertët Daneze Peter Ottosen dhe Søren Netterstrøm kanë përshkruar gjendjen e statistikave afatshkurta ne ASK.

Nëse mblidhet ndonje e dhëne për TI, duhet të vlerësohet metodologjia aktuale e grumbullimit të dhënave dhe pyetëtori kundrejt rregulloreve të BE-së.

Duhet të përgatitet një plan afatgjatë i zhvillimit të anketës mbi përdorimin e TIK në ndërmarrje në mënyrë që ASK të plotësojë kërkesat e legjislacionit të BE-së.

Aktivitetet, që duhet të ndërmerren si përgatitje për misionin:

Lista e dokumenteve të bashkangjitura

- Raporti i Vlerësimit të Adaptuar Global (AGA)
- Programi i statistikave zyrtare 2013 -2017
- Plan i Strategjik i Zhvillimit 2009- 2013
- Të gjitha raportet e projektit të Binjakëzimit mund të gjenden www.dst.dk/kosovo
- Përkthimi i dokumenteve relevante të BE-së, p.sh. modeli i pyetësorit (ve).
- Përkthimi i informatave relevante mbi përdorimin e anketave ekzistuese per TIK në Kosovë, dhe dërgimi i tyre eksperteve një javë para se të filloje misioni.

Nëse ka ndonje te dhene relevante per misionin, ASK duhet t’ua dergoje ekspertëve një javë para se të mbahet misioni.

Aktivitetet e pritura janë:

- Rishikimi i resurseve relevante ekzistuese, statistikave dhe regjistrave
- Rishikimi i temave dhe indikatorëve të BE-së për modelin e ardhshëm të pyetësorit
- Rishikimi i metodologjisë së anketës dhe mostra
- Zhvillimi i planit të veprimit mbi përdorimin e TIK dhe e-commerce në ndërmarrje.

Rezultatet e pritura:

- Raporti i misionit – sipas modelit për raportim
- Rishikimi dhe rekomandimet mbi pyetësorin dhe metodologjinë për anketen
- Rekomandimet për të ardhmen, pas Binjakëzimit

Aneksi 2. Personat e takuar

Stafi i ASK-së:

Ismail Sahiti, Shef i Divizionit, ismail.sahiti@rks-gov.net

Hysni Elshani, Shef i Sektorit, Business Statistics, hysni.elshani@rks-gov.net

Muhamet Kastrati, Menaxher i Databazës, muhamet.kastrati@rks-gov.net

Luljeta Krasniqi, Zyrtare e Lartë për ASN, luljeta.kastrati@rks-gov.net

Ekipi i Projektit të Binjakëzimit:

Per Knudsen, RTA

Nora Zogaj, RTA Asistente

Aneksi 3. Programi për misionin

(aneksi 1 i TeR)

Dita	Vendi	Koha	Ngjarja
1	ASK	10:00	Prezantimi i punës së bërë në komponentin 3
		09:45	ASK: Vështrimi i punës me përdorimin e TIK dhe e-commerce në ndërmarrje në Kosovë, me fokus në ato pjesë të sistemit ku kerkohen përmirësime
		10:30	Pauzë për kafe
		11:00	Ekspertet: Prezantimi i përdorimit të TIK dhe e-commerce në statistikat e ndërmarrjeve Plani për ditët në vijim
		12:00	Dreka
		13:30-16:00	Ekspertet: Përdorimi i TIK dhe e-commerce në statistikat e ndërmarrjeve: Rregullorja e BE-së dhe modeli i pyetësorit (ve)
2	ASK	09:00	Vazhdim - Ekspertet: Përdorimi i TIK dhe e-commerce në statistikat e ndërmarrjeve: Rregullorja e BE-së dhe modeli i pyetësorit (ve)
		10:30	Pauzë për kafe
		11:00	Vazhdim - Ekspertet: Përdorimi i TIK dhe e-commerce në statistikat e ndërmarrjeve: Rregullorja e BE-së dhe modeli i pyetësorit (ve)
		12:00	Dreka
		13:30-16:00	Ekspertet: Përdorimi i TIK dhe e-commerce në statistikat e ndërmarrjeve: Metodologjia dhe mostra e anketës
3	KAS	09:00	Ekspertet: Përdorimi i TIK dhe e-commerce në ndërmarrje në Danimarkë – organizimi i punës dhe burimet e të dhënave
		10:30	Pauzë për kafe
		11:00	Ekspertet: Përdorimi i TIK dhe e-commerce në ndërmarrje në Danimarkë – organizimi i punës dhe burimet e të dhënave
		12:00	Dreka
		13:30-16:00	Planifikimi i veprimeve/përgatitja e raportit të misionit
4	ASK	09:00	Takimet dhe përmbledhje
		10:30	Pauzë për kafe
		10:45	Dakordimi mbi rekomandimet dhe planin kohor
		12:00	Dreka
		15:00	Takim mes ekspertëve, udhëheqësit të komponentit dhe RTA: Rekomandimet, plani kohor dhe veprimet per ASK

Aneksi 4. Prezantimet dhe dokumentet

Prezantimet gjatë misionit

1. Rregullorja e BE-së dhe bashkëpunimi ndërkombëtar
2. Përdorimi i TIK në ndërmarrje, Temat dhe Modeli i Pyetësorit
3. Statistikat TIK në Danimarkë
4. Përdorimi i TIK në ndërmarrje – aspektet metodologjike

Dokumentet e historikut mbi anketën e BE-së

- Modeli i pyetësorit të BE-së për anketën TIK në ndërmarrje për vitin 2016
- Pyetjet e zgjedhura nga anketat e mbajtura më herët në BE për TIK në ndërmarrje
- Manuali Metodologjik për anketën e BE për TIK në ndërmarrje 2016

Të gjitha materialet e lartpërmendura i janë dërguar në mënyrë elektronike ASK-se.

Aneksi 5. Orari i sugjeruar për pilot projektin

Aktiviteti	Periudha	Komentet
Vendimet mbi <ul style="list-style-type: none"> - Popullacionin dhe mostrën - Kategoritë për diseminim (zbërthimet, strata) - Lloji i grumbullimit të dhënave - Programi teknik (databaza dhe mjetet e editimit të dhënave etj.) 	Mars 2016	
Marrëveshja me kompaninë e grumbullimit të dhënave	Paralajmerim para se të filloje grumbullimi i të dhënave	
Përmbajtja e pyetësorit <ul style="list-style-type: none"> - Rishikimi i pyetësorit - Përkthimi në Gjuhën Shqipe - Pyetësi final i dakorduar 	Mars-Prill	Anketa e plotë: dialogu me subjektet relevante para-testi: +1 muaj
Finalizimi i pyetësorit në një format relevant (fletë)	Prill	
Krijimi i mostrës – korniza e popullacionit, dizajnimi i mostrës	Prill	Pilot mostra e vogël, p.sh. 10 - 20 ndërmarrje për secilën madhësi, disa shpërndarje në grupe të ndryshme të aktivitetit
Përgatitja e sistemit për kontroll të cilësisë, kontrollimet e gabimeve dhe futja/editimi i të dhënave	Maj-Qershor	Anketa e plotë: +1 muaj
Grumbullimi i të dhënave <ul style="list-style-type: none"> - Dreka - (Shkalla e plotë: Të konsiderohen dokumentet e mbetura) 	Maj-Qershor	Anketa e shkallës së plotë: +1 muaj
Futja e të dhënave	Korrik	
Kontrolli i cilësisë të dhënave dhe kontrollimi i gabimeve <ul style="list-style-type: none"> - perf. Ri-kontaktimi i ndërmarrjeve 	Korrik-Shtator	Anketa e plotë: +1 muaj
kalkulimet, peshimi/bruto	Shtator	
Përgatitja për diseminim <ul style="list-style-type: none"> - Përgatitja e raportit mbi pilot anketën - Njoftimi (tabelat, grafiket, publikimi i tekstit) - Konferenca për shtyp 	Tetor	
(Shkalla e plotë: Publikimi/njoftimi për shtyp)	Dhjetor	